Орон нутгийг судлах музей

Манай нам засгаас ард түмнийхээ амьдрал тэмцлийн дайчин замнал, соёл түүхийн өв уламжлал, орчин үеийн социалист хөгжилтөө тусган харуулсан Музей Кабинетуудыг олшруулах талаар ихээхэн анхаарал тавьж байдаг билээ. Үүний нэг тод илрэл бол орон нутгийг судлах кабинетыг музей болгож өргөтгөсөн явдал мөн. Манай музей үзмэр зохион байгууллалтын хувьд тус аймгийн эзэмшин байгаа газар нутгийн байдал: Үүнд: ашигт малтмал, хөрс, ургамал, ан амьтадын 3 булан, хүн нийгмийн гарал үүсэл, хүрэл чулуун зэвсэгийн үе, феодалын бутрал, манж, автономитын үе, ард түмний хувьсгалт тэмцэл ялалт, ардын хувьсгалын жилүүдэд олсон социалист хөгжил, манай ардын гар урлаг, ууган зохиолч Д. Нацагдоржийн уран бүтээл, үйл амьдралыг харуулсан 3 том хэсэгт багтаан 9 тасалгаанд үзмэр зохион байгуулагдлаа.

Цаашид бид ард түмнийхээ шилдэг уран бүтээл, эртний эцэг өвгөдийнхөө ховор нандин эд өлгийн зүйлээр өдөр дутам баяжуулах эрхэм зорилттой байна.

Тиймийн тулд музей үзэж сонирхогч олон түмнийгээ аймаг орныхоо байгалийн баялаг, амьдрал хөгжлийнхөө аливаа сайхнаас манай үзмэрийг баяжуулах явдалд зориулан хайр харамгүй ариун санаанаасаа ирүүлнэ гэдэгт бат итгэж байна.

Манай аймаг эрт дээр үеэс эхлэн эх орныхоо зүрх болсон нийслэл хотоо тойрон хүрээлж байдгаараа соёл түүхийн гайхам шигт зүйлээр маш их баялаг байх ёстой.

Түүнийгээ бид одоо музейн үзмэрээрээ дамжуулан хойт үедээ бахархуулан үзүүлэх нь соёлч хүмүүсийн ариун нандин чанарыг илтгэсэн мөнх алдрын гавъяа болох юм.

Музей нь өөртөө байгаа үзмэрээрээ өнгөрсөн ба ирээдүйг холбож мянга, мянган жилээр ч мөнх дурсгаж байдгаараа хамгийн онцлогтой байдаг юм.

Тийм ч учраас манай хүмүүс музей үзэх дуртай, музейнхээ үзмэрийг баяжуулах явдалд идэвхийлэн оролцдог билээ.

Д. Жадамбаа

Эцэг эх, сурагчдад зөвлөлгөө

Сурагчдын бичгийн хэрэглэл

Одоо хэдхэн хоногийн дараа эхлэх сургуулийн хичээлийн жилийн шинэ жилд тус аймгийн хэмжээгээр 8000 шахам хүүхэд суралцахаас гадна зөвхөн 1 дүгээр ангид 1500 илүү сурагчид элсэн орно. Зарим хүүхдийн эцэг эх нь олон хүүхэд сургуульд оруулсан туршлагатай, зарим нь хүүхдээ анх удаа сургуульд оруулж байгаа залуу эх эцэг байгаа юм Хүүхдийг сургуульд оруулахдаа санаа сэтгэлийн хувьд бэлтгэх, сургуулийг үзүүлж таниулах, гэр ба байшинд (Сурагчдын булан)-г бэлтгэн төхөөрөмжилж өгөх ба мөн формын хувцас бичгийн хэрэглэлийг бүрэн бэлтгэх хэрэгтэй.

Иймээс энд зөвхөн сурагчдын бичгийн хэрэглэлийн тухай зөвлөе.

СУРАХ БИЧИГ: 1—10 дугаар ангийн сурагчдад зайлшгүй хэрэглэгдэх шаардлагатай сурах бичгийн жагсаалт (Хөдөлмөр) сонины энэ оны 85 дугаарт нийтлэгдсэн билээ.

Энэ жагсаалтанд заагдсан сурах бичгийг олж авбал зохино.

ДЭВТЭР: Сурагчдын хэрэглэх дэвтрийг шугамын байдлаар 6 хуваадаг бөгөөд 1 дүгээр ангийн сурагчдын хэл бичгийн хичээлд 2 тууш тэгээд ойрхон, ойрхон хөндлөн шугамтай дэвтрийг, тоо зургийн хичээлд дөрвөлжин шугамтай дэвтрийг хэрэглэдэг.

ХАРАНДАА, ҮЗЭГ: 1 дүгээр ангийн хүүхдүүд зөөлөн балтай балан харандаа, 11, 110 гэсэн дугаартай үзэг хэрэглэнэ.

Сургуулийн хүүхэд нь 11, 12, 13, 14, 15, 110 зэрэг дугаартай үзэг хэрэглэх ба харин авто ба даралтгүй үзгийг хэрэглүүлж болохгүй.

ҮЗЭГНИЙ ИШ: Сурагчдын үзэгний иш нь 8 мм диаметртэй, 155—170 мм урттай бөөрөнхий хэлбэртэй байвал зохино.

БИЧГИЙН САВ: 1 дүгээр ангийн хүүхдэд үүрдэг сав илүү тохиромжтой.

Бичгийн савны хэмжээг дотоод зайгаар нь тодорхойлдог юм.

Энэ хэмжээнд манай улсын Аж үйлдвэрийн комбинатаас гаргаж байгаа бичгийн сав цөм тохирно. Ер нь хүүхэддээ бичгийн хэрэглэлийг бэлтгэж өгөх талаар багш нараас асууж зөвлөлгөөн авч байх нь зүйтэй.

Т.Гаваа

СОНИРХОЛД

Домогт байгаль

(Тэмдэглэл)

Тэнгэр шиг цэнхэрлэн зах нь үл үзэгдэх домогт байгаль нуурын хөвөөнд бидний суусан цахилгаан галт тэрэг хүрч ирэхэд өглөөний наран их нуурын мандалд тусч,угаас аврага том тэр нуурыг нүднээ болор өнгөөр гялалзуулав. Их нуурын хөвөөг дагасан цахилган замаар бидний суусан цахилгаан галт тэрэг алгуурхан урагшлахад вагон радиогоор домогт байгалийн тухай нэвтрүүлэг эхлэв.Байгаль нуур бол 636 км урт, 80 км өргөн бөгөөд гүн нь 1620 метр ажээ.

Энэ нуур далайн төвшнөөс 450 м өргөгдсөн байна.

Уг нуурт том жижиг 300 гаруй гол мөрөн цутгадаг ба харин ганцхан Ангар мөрөн гадагшаа урсдаг юм.

Мөн нуурын эргэн тойронд 20 гаруй уулс сүндэрлэн байдаг ба энэ орчимд төмөр замын 3 том туьел (уул нүхлэн гарсан нүх) байдаг.

Мөн энэ нуурт 800 гаруй дүрсийн амьтан байдгийн дотроос зөвхөн энэ нуураас ЗХУ жилд 100 мянган центнер загас барьж улсад тушаадаг ажээ.

Тэрчлэн Байгалийн эрэг дээр уг нуур судлалын жижигэвтэр музей ажилладаг нь олны сонирхлыг татдаг байна.

Энэ нуур үнэхээр үзэсгэлэн төгс харагддаг бөгөөд нуурын гүн мандлаар аврага хүчит усан онгоцнууд зорчин яваа нь нэн сонин сайхан үзэгддэг.

Нуурыг өдөр вагоны цонхоор ажихад зах нь үл үзэгдэх бөгөөд сэвсгэр цагаан манан битүү бүрхэж байдаг.

Байгаль нуур бол үнэхээр том нуур юм.

Түүний зөвхөн нэгэн хэсгийг цагт 160 км-ийн хурдтай цахилгаан галт тэргээр 4 цаг шахам явж байж сая тойрдог нь уг нуурын хичнээн том болохыг илтгэх ажээ.

Энэ нуурын захад Слюдянка гэдэг төмөр замын томоохон буудал бий.

Б. *Цэрэндаш*

Слюдянка. 1966—6—25

«Азийн шуурга»

ЗХУ—ын кино үйлдвэрийн бүтээл «Азийн шуурга» гэдэг энэ киног 1964 онд бүтээсэн бөгөөд Узбекстанд Зөвлөлт засаг тогтоох үеийн тэмцлийг харуулжээ.

Киноны гол баатар зарц Ялангтуш баяд ноёд худалдаачдын эсрэг шийдвэртэй тэмцэл хийдэг.

Ялангтуш нь бослогыг толгойлж цагаан гвардчуудтай эрэлхэгээр тэмцэнэ. Лениний сурагч Жамал нь Ялангтушийн дотны нөхөр зөвлөгч юм. Эд нар Узбекстаныг цагаан Гвардчуудаас чөлөөлөхийн тулд амь насаа зориулжээ. Узбекстаныг чөлөөлөхөд удаа дараа гарамгай гавъяа байгуулсан Ялангтуш урвагчийн суманд нас барсан боловч Ази дээгүүр эрх чөлөөний наран мандаж байгаагаар уг кино төгсөж байна.

Манай сурвалжлагч

КИНО

«Эртний нутгийн Солонго»

Монгол Ардын Хувьсгалын 45 жилийн ойд зориулан Монгол—Зөвлөлтийн киноны ажилтнуудын хамтран бүтээсэн «Эртний нутгийн Солонго» гэдэг өнгөт, баримтад шинэ кино манай аймгийн кино дэлгэц дээр гарч эхэллээ.

Энэ киног зохиолч Ж. Пүрэв, Зөвлөлтийн зохиолч Владимир Осминин нар зохиож, кино найруулагч Зандраа, Феодр Кисель нар найруулжээ.

«Эртний нутгийн Солонго» кинонд ард Цэвэгийн гэр бүлийн амьдралыг монголын эрт эдүүгээ үетэй холбон үзүүлсэн нь үзэгчдийн сонирхлыг ихэд татаж байна.

Ж. *Төмөрсүх*

Жигүүртэн

Л.Дамдиндоржийн авсан судалбар зураг

Хариуцлагатай эрхлэгч Н. МӨНХӨӨ

(Х—00948) «Анхдугаар таван жил» сонины үйлдвэрт хэвлэв.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн!

Анх дараар ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, АДХ Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

19 дэх жилдээ
№ 58 (1555)
1966 оны 8 дугаар сарын 5
БААСАН

Нэгдэлчдийн III их хурлыг угтсан ажлыг улам эрчимжүүлье

Тус аймгийн ХАА—н үйлдвэрлэлийн чухал хэсэг нь болсон мал аж ахуйн зонхилох хувийг эрхлэн хөгжүүлж байгаа аймгийн ХАА—н нэгдэлчид МАХН—ын түүхт XV их хурал ба түүнээс баталсан шинэ 4 дүгээр таван жилийн төлөвлөгөөт зорилтыг баяртай хүлээн авч амжилттай биелүүлэх тэмцэлдээ ид ороод байна. Энэ их түүхэн зорилтын эхлэлт нь манай яруу алдарт нэгдэлчдийн 3 дугаар их хурлыг угтсан ирмүүн хөдөлмөрийн хөдөлгөөнөөр улам баяжигдан улам шинэ хүч зоригийг нэмэгдүүлэн амжилт бүтээлийн ундраа нь болж байна.

Нэгдэлчдийн 3 дугаар их хурлыг өрнүүн хөдөлмөрийн их бүтээлээр угтаж байгаа нэгдлүүд олон байгаагийн дотор Мөнгөнморьт сумын «Улаанбаатар», Өндөрширээт сумын «Хөгжлийн зам» нэгдлүүд 1966 оны эхний хагас жилийнхээ төлөвлөгөөт зорилтуудыг биелүүлэх талаар нилээд амжилт гаргажээ.

Урьдчилсан байдлаар Баянзүрх сумын «Сүхбаатарын зам» нэгдэл, үйлдвэр санхүүгийн талаар тавигдсан үүргүүдээ амжилттай биелүүлж эхний хагас жилд оруулах мөнгөн орлогынхоо төлөвлөгөөг үндсэнд нь биелүүлжээ. Гэвч нэгдэлчдийн 3 дугаар их хурлыг угтсан ажлыг нэгдэгч олныхоо улс төр, хөдөлмөрийн идэвхи хөдөлгөөнийг оргилуулан идэвхижүүлж юуны өмнө нэгдлийнхээ эдийн засгийг улам хөгжүүлэх чухал хэрэглүүр болсон үйлдвэр санхүүгийн төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэн биелүүлэх үндсэн дээр нэгдэгч олныхоо материаллаг ахуйг улам сайжруулан ажиллаж, улсын төлөвлөгөөг биелүүлэх явдал зарим нэгдлүүдэд маш хангалтгүй явагдаж байна. Эхний хагас жилийн дүнгээс үзэхэд Баянбараат сумын «Баян амьдрал», Сэргэлэн сумын «Авдархангай» зэргийн хэд хэдэн нэгдлүүд малын ашиг шим ашиглах улсын төлөвлөгөөг их хэмжээгээр тасалдуулснаар аймгийн нийт сум нэгдлүүдийн эхний хагас жилийн уралдаанд сүүлийн байр эзэлжээ.

Мөн «Авдархангай» нэгдлийн нам, улсын байгууллага, нэгдлийн ерөнхий хороо, энэ оны эхний хагас жилд ХАА—н нэгдлүүдийг социалист уралдаанд уриалан дуудаж өөртөө үүрэг авсан боловч түүнийгээ биелүүлэх тэмцэлд нэгдэлч олныгоо зохион байгуулж ажиллаагүйгээс уралдааны нэр хүнд дайчин давшигч ролийг гутаахад хүргэжээ. Лүн сумын «Энх туул», Тариат сумын «Батхөгжил», Өнжүүл сумын «Ялалт» зэрэг нэгдлүүд энэ оны эхний хагас жилийн мөнгөн орлогын төлөвлөгөөг их хэмжээгээр тасалдуулснаар нэгдэлчиддээ олгох мөнгөн урьдчилгааг олон сар, хоногоор олгоогүй байсан нь тус нэгдлийн ерөнхий хороо, түүний удирдлагын хариуцлагагүй явдалтай шууд холбоотой гэж үзэх ёстой байна. Түүнчлэн зарим нэгдлүүдийн удирдлагын ажлын арга барилд нэгдлийн удирдлагын үндсэн арга болсон түүний ардчиллыг элдэв хэлбэрээр зөрчих, нэгдэлчдийн өмнө тайлагнах явдлаас татгалзах зэрэг зохисгүй байдлын илрэл гарч байсан байна. Мөн түүнчлэн одоо хүртэл зарим нэг нэгдэл үйлдвэрийн нэгжид үйлдвэрийн төлөвлөгөө даалгавар өгөөгүй явдал илрэв.

Энэ бүхэн бол нэгдэлч хамт олны хүчийг зөв удирдан зохион байгуулж, ХАА—н үйлдвэрлэлийн томоохон газар болж байгаа нэгдлийг зохион байгуулалтаар улам бэхжүүлж, аж ахуйн талаар хөгжүүлэхэд саад болно гэдгийг цаашдаа анхаарч ажиллавал зохино. Манай орны нэгдэлчдийн алдарт 3 дугаар их хурал удахгүй болно. Нэгдэлчдийн энэ 3 дугаар их хурал нь ХАА—н үйлдвэрлэлийг улам эрчимжүүлэхэд шинэ чухал алхам болох нь дамжиггүй юм. Иймээс манай нэгдэлчид өөрийн их хурлыг угтаж 4 дүгээр таван жилийн төлөвлөгөөний эхний жилийн төлөвлөгөөт үүргүүдийг амжилттай биелүүлэх, мал өсгөх малын ашиг шимийг арвин ашиглаж, туслах үйлдвэрийг ашигтай хөгжүүлэх замаар өөрсдийн нэгдлийн эдийн засгийг бэхжүүлэх хэрэгт ихийг бүтээх явдал юу юунаас ч чухал байна.

Саяхан аймгийн Намын Хороо, АДХГ Захиргаанаас аймгийнхаа ХАА—н нэгдлийн гишүүд, САА, МААМС, албан үйлдвэрийн газрын ажилчин, албан хаагчид, сэхээтэн, нийт хөдөлмөрчдөд илгээсэн захидлыг хэрэгжүүлэн биелүүлэх тэмцэлд нэгдэгч олноос өөрсдийн хүч, авъяасаа дайчлан ажиллах хэрэгтэй. Манай нэгдлүүд «хоёр их хурлын хооронд» гэсэн үзэсгэлэнг нэгдэл бүр байгуулж түүнийгээ аймгийн хэмжээгээр шалгуулахад оролцохын төлөө чармайн ажиллах явдал бол нэгдэлч олны бүтээлч хөдөлмөрийн үр дүн, олсон ололт туршлагаа нэгтгэн харуулах чухал ач холбогдолтойг оцлон анхаарч нэгдэл бүр оролцох хэрэгтэй. Нэгдэл бүр энэ оны төлөвлөгөөт ажлынхаа явцад дүн шинжилгээ хийж тасалдал хоцрогдлоо ойрын хугацаанд нөхөн биелүүлэх ялангуяа аймгийн хэмжээгээр зарласан өндөр бүтээлийн 3 сарын ажилд өөрсдийн дотоод хүч бололцоогоо дайчлан ажиллах ёстой.

Нэгдлийн ардчиллыг тууштай хэрэгжүүлэн чанд сахиж нэгдлийн үйлдвэрлэлийн салбар, нэгж бүрт тооцоо тайланг бүтээлчээр нэвтрүүлэн, нийгмийн өмч хөрөнгийг хайрлан хамгаалдаг, түүнийг арвижуулахад нэгдлийн удирдлага, түүний дэргэдэх нам, олон нийтийн байгууллагын хүч бүрэн чиглэгдэж, нэгдэлчдийн 3 дугаар их хурлыг угтсан ажилд уралдааныг улам бүр өрнүүлэн нэгдлийн гишүүн бүхэнд тавигдаж байгаа зорилтыг нь ойлгуулан ажиллах явдал чухал юм.

Ийнхүү нэгдэлчдийн их хурлыг угтсан ажлыг нэгдлийн дотоод үйл ажил ардчилалтай нягт холбож ажиллуулснаар зохих амжилтанд хүрч чадна.

Хадлангийн бэлтгэл ажлаас

Тус аймгийн хөдөлмөрчид өнгөрсөн жил малын тэжээл бэлтгэх төлөвлөгөөг амжилттай биелүүлсэн нь өвөл хаврын хайруу бэрх улирлыг давахад шийдвэрлэх нөлөө үзүүлжээ.

Аймгийн Намын Хороо, АДХГ Захиргаа, жил бүр их тэжээл бэлтгэн түүнийгээ тооцоотой зарцуулдаг Гачууртын САА—н туршлагыг нийт сум САА—д нэвтрүүлэх зорилгоор тус аж ахуй дээр туршлагын сургууль явуулсны дээр жил бүр гар болон трактор, морин хадуурын аймгийн аврага болдог Нацагдорж, Жамсран нарын ажлын туршлагыг дэлгэрүүлэх ажил зохиожээ. Энэ жил аймгийн хэмжээгээр 110 гаруй мянган тонн өвс авч 10 мянган га талбайн ногоон тэжээл хураaж авах төлөвлөгөөтэй юм.

Үүнээс гадна тал хээрийн бүсийн нэгдлийн бригад суурингууддад шим тэжээл сайтай таана хүмүүл зэрэг тэжээлийг өрх бүр 5—10 шуудай түүж авах зорилготой ажиллаж байна.

Саяхан аймгийн Намын Хороо, АДХГ Захиргаа, хадлангийн бэлтгэлийг хэрхэн хангаж байгаа тухай Сэргэлэн сум дахь мал аж ахуйн машинт станц дээр шалгалт хийж дүнг хэлэлцэн тодорхой заалт өгчээ.

Мөн нийт сумдад хадлангийн бэлтгэл шалгасан дүнгээс үзэхэд Гачууртын САА, Баянзүрх, Баяндэлгэр, Мөнгөнморьт, Баянжаргалан сум хадлангийн бэлтгэлийг сайн хангаж хадланд зохион байгуулалттай гарч байна. Түүнчлэн аймгийн Намын Хорооны үзэл суртлын хэлтэс үзэл суртлын ажлыг малын тэжээл бэлтгэхэд чиглүүлэн зохиож байна.

(Манай сурвалжлагч)

Авдархангайхан хадландаа гараад байна

МАХН—ын 15 дугаар их хурлын түүхэн шийдвэрт зориг нь бадарсан Сэргэлэн сумын «Авдархангай» нэгдлийнхэн энэ жил малын тэжээлд зориулж 5000 тонн өвс хадах зорилт тавиад хадландаа 8 дугаар сарын 1—нээс эхлэн гараад байна.

8 дугаар сарын 1—нд тус сумын хэмжээгээр морин машин 23, тармуур 8-тайгаар 60 гаруй хүмүүс хадлангийн 4 бригад болон хадландаа гарав.

Тус нэгдлийн Санжаасүрэн даргатай ферм, Дамдин даргатай 3 дугаар бригадууд 8 дугаар сарын 1—ний өглөө хадлангийн талбайд цуглаан хийж хүмүүсийн хариуцах ажил, хадах өвсний норм хэмжээ, цагийн хуваарыг хадланчдад танилцуулав.

Хадлангийн энэ талбайд болсон цуглаан дээр хадланчин Самбуу, Цэнд—Аюуш нар үг хэлж тодорхой үүрэг авав.

Мөн хадлангийн талбайд болсон цуглаан дээр бригадын 450 тонн, фермийн 1700 тонн өвсийг 9 дүгээр сарын 1—ний дотор бүрэн хадаж дуусгахын дээр хадсан өвснийхөө 50—иас доошгүй хувийг нь өвөлжөө бууцандаа ердийн хөсгөөр татаж авах зорилт тавин ажиллахаа илэрхийлж, хадлан хадалтандаа шууд ран орцгоов.

Э. Батсүх

Саальчны амжилт

Борнуурын сангийн аж ахуйн саальчин Буянхишиг 10 гаруй жил ажиллахдаа хариуцсан үнээ нэг бүрээс авах сүүний хэмжээг нэмэгдүүлж 3 жил дараалан нормоо давуулан биелүүлжээ.

Одоо саальчин Буянхишиг 1966 онд үнээ бүрээс саах сүүнийхээ төлөвлөгөөг давуулан биелүүлж хөдөлмөрийн баатрын болзлыг хангахаар чармайж байна.

П. Жанчив

Өндөр бүтээлийн ажлын амжилт

Аймаг даяар зохногдож байгаа өндөр бүтээлийн 3 сарын ажил Зуунмод хотод өрнөлттэй явагдаж байна. 7 дугаар сарын 29, 30, 31—ний өдрүүдэд 30 гаруй байгууллагын 350 гаруй хүн 3 хэсэг дээр ажиллаж ногооны зооринд 112 куб метр газар шорооны ажил хийж, Дүрслэх урлагийн барилгад 143,3 куб метр газрын фундамент цутгаж 1826 төгрөгийн ажил хийсэн байна.

Субботникийн ажилд худалдааны ангийн ногооны зоорин дээр ажилласан хотын Худалдааны анги, Тээврийг удирдах газар, Хүнсний комбинат, мөн Дүрслэх урлагийн барилгад ажилласан Намын Хороо, аймгийн АДХ—ын Гүйцэтгэх Захиргаа, ХАА—г удирдах газар, Дүрслэх урлаг зэрэг албан үйлдвэрийн газрууд нормоо давуулан биелүүлсний дотор ХАА—г удирдах газар 29,50 куб метр газрын фундамент цутгаж бусдаас түрүүлсэн байна.

Ж. Төмөрсүх

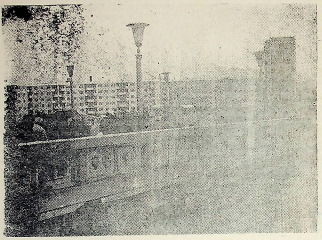

Манай эх орны нийслэл Улаанбаатар хотод орчин үеийн гоёмсог орон сууцны олон давхар барилгууд сүндэрлэн боссоор байна.

Зураг дээр: Энх тайвны гүүр, түүний орчинд баригдсан орон сууцны барилгууд.

Л. Дамдиндоржийн авсан гэрэл зураг

Зөвлөлгөөнөө ингэж угтаж байна

Зуун мод хотын Худалдааны ангийн харъяа 3 дугаар гуанзны хамт олон нийтийн хоолны ажилтан ажилчдын улсын анхдугаар зөвлөлгөөнийг угтаж гуанзны үйлчилгээ ариун цэврийг сайжруулах зорилгоор аймгийн хэмжээний нийтийн хоолны газруудыг социалист уралдаанд уриалж өөртөө тодорхой үүрэг авсан юм. 3 дугаар гуанз (Ахлах тогооч нь Лийдаа) социалист уралдаандкавсан үүргээ биелүүлэхийн тулд гуанзны дотоод ариун цэврийг сайжруулж, хоолны нэр төрлийг олшруулан, үйлчилгээг боловсон шуурхай болгож байна.

Энэ гуанзны хамт олон шарсан өндгөнд боосон мах, аягалхиам зэрэг амт чанар сайтай таван нэр төрлийн хоол шинээр хийж, 40 гаруй цэцэг тарьж ажлын байрандаа тавихын хамт өдөрт дунджаар 8—13 нэр төрлийн хоолоор тогтмол үйлчилж байна.

Ингэж ажилласны үрээр энэ оны эхний долоон сарын хоол борлуулах төлөвлөгөөг 104,5 хувиар давуулан биелүүлж 3600 төгрөгийн хоол зуушны зүйл гадуур явж худалдсан байна.

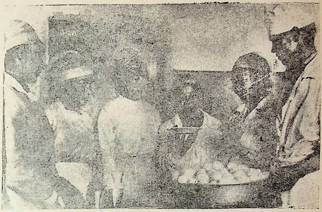

Зураг дээр; (Зүүн гараас) ахлах тогооч Лийдаа өөрийн санаачилж хийсэн шинэ хоолныхоо тухай бусаддаа зөвлөлгөө өгч байна.

Д. Дондогдоржийн авсан гэрэл зураг

ҮЙЛДВЭР АЖ АХУЙН САЛБАРТ ШИНЭ САНААЧЛАГА, ТЭРГҮҮН ТУРШЛАГЫГ БҮТЭЭЛЧЭЭР НЭВТРҮҮЛЬЕ

Нам засгаас шинэ санаачлагыг өрнүүлэн хөгжүүлэх талаар удаа дараалан арга хэмжээ авсаны үрээр шинэ санаачлагыг үйлдвэр, албан газар болон орон нутгийн байгууллагуудаас удирдан зохион байгуулах арга барил сайжирч ялангуяа сүүлийн үед шинэ санаачлагын бүх шатны комисс зохион байгуулалтын талаар бэхжиж шинэ санаачлага, тэргүүн туршлагыг улс ардын аж ахуйд нэвтрүүлэх ажлыг биечлэн удирдах явдал сайжралыг олсоор байна.

Тус аймгийн САА—нуудад үнээг цахилгаанаар, Сэргэлэн сумын «Авдархангай» нэгдэлд гүү, хонийг цахилгаанаар сааж байгаагийн зэрэгцээ Батсүмбэрийн САА—д дарш хэрчигч машин, идэшний ногоог тарialax механизм, мөн идэшний ногооны үрийг хүйтэн парникаар боловсруулах, Эрдэнэсант сумын МААМС—д хүмүүсийг усанд оруулах нүүдлийн цахилгаан дүүш санаачлан хийж бригадуудаа нэвтрүүлэх, Хүнсний комбинат гурил зуурах, тос ус халаах зэрэг үйлдвэр ХАА—д гар ажиллагааг хөнгөвчилсөн олон зүйлүүд санаачлагдан нэвтэрчээ. Зөвхөн энэ оны эхний хагас жилийн бүрэн биш мэдээгээр тус аймагт 15 шинэ санаачлага тэргүүн туршлага гарч үйлдвэрлэлд нэвтэрч 20 гаруй мянган төгрөгийн хэмнэлт улсдаа оруулаа.

Шинэ санаачлага, тэргүүн туршлагыг үйлдвэрлэлд нэвтрүүлэх, түүнийг удирдан зохион байгуулах талаар Хүнсний комбинат, Өндөрширээт, Баянцагаан, Баянжаргалан, Мөнгөнморьт, Баянцогт сумын шинэ санаачлагын комисс нилээд сайн ажиллаж байна. Баянцогт сум шинэ санаачлагын үзэсгэлэн байгуулах, ханын сонин гаргах, сэдэвт үдэшлэг зохиох, лекц яриа хийх зэрэг арга хэмжээнүүдийг авсанаар шавар зуурагч машин, материал өргөгч автомат кран, барилгын раманд цахилгаан харуул хийх зэрэг шинэ санаачлагууд гарч түүнийг үйлдвэрлэлд амжилттай нэвтрүүлж байгаагийн дээр шинийг санаачлагчдын бригад байгуулан ажиллаж байгаа зэрэг олон сайхан үр ашигтай санаачлагууд үйлдвэрлэлд нэвтэрч байна.

Гэтэл Батсүмбэр, Архуст, Эрдэнэ зэрэг сум, аймгийн Барилга монтажийн контор бусад нилээд үйлдвэр, аж ахуйн газруудад нэвтрүүлбэл зохих туршлага болон үр ашгаа өгч чадахуйц олон тооны шинэ санаачлагууд нийтийн хүртээл болж чадахгүй байна. Энэ нь шинэ санаачлагын улс төр, эдийн засгийн ач холбогдлыг дутуу үнэлж байгаа хэрэг мөн. Ер нь нэгэнт гарсан шинэ санаачлагыг дэмжин туслах түүнийг үйлдвэрлэлд албадан нэвтрүүлэх явдал хангалтгүй байна. 1966 онд заавал нэвтрүүлэхээр аймгийн намын бүгд хурлаар баталж гаргасан ХАА—д нэвтрүүлэхээр заагдсан туршлагыг ихэнх газар нам, олон нийтийн байгууллагын хурлаар авч хэлэлцэн нэвтрүүлж, түүнийхээ дүнг гаргаж ирүүлэхгүй байна.

МАХН—ын XV их хурлаас «Хөдөлмөр үйлдвэрлэлийн зохион байгуулалтыг сайжруулах, материалын зардлыг хэмнэж, хөдөлмөрийн бүтээмж дээшлүүлэхэд чиглэгдсэн шинэ бүтээл, оновчтой санал гаргагчдын санаачлагыг улам өрнүүлж дэмжих хэрэгтэй» гэж заасан билээ.

Шинэ санаачлага өрнүүлэхийн гол шижим нь бүх ажилтан, ажилчид, инженер, техникчид болон нийт хөдөлмөрчдийн дотор шинэ санаачлагын учир холбогдлыг бүрэн ойлгуулж гарсан шинэ санаачлагыг нарийн бүртгэн судалж техник эдийн засгийн үр ашгийг зөв тооцоолж үнэн зөв мэдээлж байснаар шинэ санаачлагын ажлыг өрнүүлэх, шинийг санаачлагчдын материаллаг сонирхлыг дээшлүүлэхэд чухал ач холбогдолтой юм. Зохиогчийн эрхийг сайн хамгаалуулж шагнал урамшлыг шуурхай олгуулж байх нь шинэ санаачлагын байгууллагын ажлын нэг гол үүрэг нь байх ёстой. Тус аймаг шинийг санаачлагчдын анхдугаар зөвлөлгөөнөө 1962 онд хийсэн ба одоо 2 дугаар зөвлөлгөөнөө энэ оны 4 дүгээр улиралд хийхээр болзол, нэг жилийн хугацаатай шинэ санаачлага гаргуулах сэдэв гаргаад түүнийхээ мөрөөр шинийг санаачлагчдын өдрийг зохиох, дагалдан сургах ажлыг төрлөөр хийх гэх, туршлага сургууль зохиох зэргээр шинэ санаачлагыг нийтийн хүртээл болгох ажлуудыг зохиож байна. Шинэ санаачлагыг өрнүүлж хөгжүүлэх явдлын нэг үндсэн нөхцөл нь социалист уралдааныг үйлдвэрлэлийн нэгж бүрд нэвтрүүлж түүнийгээ цаг хугацаанд нь дүгнэж байснаар тодорхойлогдоно. Иймд социалист уралдааныг бригад, хэсэг, цех, хүн нэг бүрийн хооронд зохиож ажиллах нь чухал байна. Шинэ санаачлагын ажлыг өрнүүлэн хөгжүүлэх явдал зөвхөн техник эдийн засгийн төдийгүй нийт хүмүүсийг хөдөлмөрт бүтээлчээр хандах үзлээр хүмүүжүүлэх чухал ач холбогдолтой юм.

С. Дондогдорж

Хилийн чанад хийсэн тэмдэглэл

Алдар түүхээр баян Моск ва хотыг зорьсон хэнд боловч аяны урт замын дагуу ЗХУ—ын хилийн боомт Наушкаас эхлээд Улаан—Үд, Иркутск, Черемхово, Красноярск, Новосибирск, Свердловск зэрэг олон хот тос год дайралддаг билээ.

Ер нь ЗХУ—ын хилийг дөнгөж алхмагц коммунизмын бүтээн байгуулалтандаа Зөвлөлтийн ард түмний олсон амжилтыг нүдээр үзэж өөрийн эрхгүй бахархах сэтгэл төрж байв.

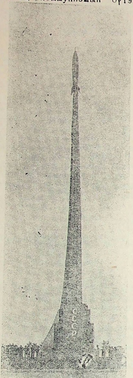

ЗСБНХУ—ын нийслэл үзэсгэлэнт сайхан Москва хотод дурсгалын олон хөшөөнүүд сүндэрлэж байдаг.

Зураг дээр: Москва хотын төвд алсаас сүндэрлэн харагдах 100 метр өндөртэй огторгуйн нисэгчдийн хөшөө.

Зам зуур хамтрал, сангийн аж ахуйн тариалсан ургацаа тордож бас цардмал замаар хэдэн зуун авто машин сүлжилдэн, өтгөн ой өндөр уулсын хормойгоор цахилгаан галт тэрэг хөврөн, үзэсгэлэнт хот тосгод өнгийн цэцэг шиг алаглан ярайна.

Цагт 160 км хурдтай явaa цахилгаан галт тэрэгний цонхоор харахад хот тосгодын байшингийн дээр зурагт радиогийн сүрлэг антейн, өндөр хүчдэлийн цахилгаан шугамын шонгууд ирийж үзэгдэх нь нэн бахтай санагдана.

Шөнөдөө хот тосгон буйгийн тэмдгийг илтгэж түг түмэн цахилгаан дэнлүү оддын хүрээлэн лугаа адил үзэсгэлэн төгс гялалзана. Ер нь коммунизмын үеийн хамаг сайн сайхныг ЗХУ—ын хот тосгод, хамтрал, сангийн аж ахуйн нүүр царай бас Зөвлөлтийн хүмүүсийн бахархам хөдөлмөр нүднээ бүрэн харуулж сэтгэлд гүнээ хоногшуулна

Нэгэнт би түрүүчийн тэмдэглэлүүддээ ЗХУ—ын нийслэл Москва, баатар хот Ленинград бас үзэсгэлэнт сайхан Киев хотын тухай бичсэн болохоор энд зөвхөн зам зуур тохиолдсон зарим томоохон хотуудын тухай товчхон өгүүлэхийг бодлоо.

Улаан—Үд: Энэ жил 300 нас хүрч байгаа Зөвлөлт буриадын нийслэл Улаан—Үд бол өргөн Сэлэнгийн сав газар орших үзэсгэлэнт сайхан хотын нэг юм.

Одоогоос олон зуун жилийн өмнө дөнгөж 20—иод мянган хүн суудаг байсан энэ хотод одоо 220 мянган хүн оршин суудаг томоохон хот болжээ.

Сүүлийн 7 жилд тус хотын орон сууцны барилгын 5—ны 2 хувь нь шинээр бий болсоноос гадна энэ хотод мах шилний комбинат галт тэрэг засварын завод зэрэг 40 гаруй үйлдвэрийн газар, 4 дээд сургууль ажилладгаас гадна үйлчилгээ, эмнэлэг, сургууль соёлын өдий төдий газрууд ажилладаг байна.

Энэ хотод ажилладаг 200 шахам гуанз, рестаран, буудал өдөр дутам 48—50 мянган хүнд үйлчилж байдаг ажээ.

Үүнээс гадна өдөр бүр 26 чиглэлээр 150 автобус хотын 87 мянган хүнийг мөн 23 км урт замтай хоорондоо 3—5 минутийн завсартай явдаг трамбайнууд 81300 хүнийг зөөвөрлөж байдаг байна.

Энэ хотоос цааш явахад бидний сайн мэдэх амгалан мяралзах Ангар мөрний хөвөн дээр Монгол—Зөвлөлтийн мөнхийн найрамдлын босго гэж алдаршсан Эрхүү хот байдаг.

Энэ хот бол Дорнот сибирийн соёлын төв бөгөөд энд 400 мянган хүн оршин суудаг байна.

Ер нь Эрхүү хот бол сибир нутагт төдийгүй Дорно зүгийн ард түмэнд октябрийн хувьсгалын дөлийг бадрааж пролетарийн хувьсгалын их цайз болж байсан өгөөмөр түүхтэй билээ.

Тэр дундаа монгол хүн Эрхүү хотыг эрх чөлөөнийхөө түүхтэй холбож бахархдаг. Манай их удирдагч Сүхбаатар талын монголчуудын хүсэл сэтгэлийг өвөрлөөд энэ хотод байж улмаар Москва хүрч аугаа их Ленинтэй уулзсан билээ.

Иймээс Эрхүү бол монгол хүний зүрхэн хайрыг шингээсэн үнэхээр найрамдлын алтан босго мөн.

Эрхүүд авто ба суурь машин тракторын сэлбэг хэрэгслэл угсармал байшин, арьс шир, цай чихрийн хүнд ба хөнгөн 90 шахам үйлдвэр бий.

Энэ үйлдвэрүүд Ангар мөрөн дээр байгуулагдсан усан цахилгаан станцыг түшиглэн ажиллаж байна.

Мөн Эрхүүд алт ялгагч «Драги» гэдэг өндөр бүтээлтэй машин ажилладаг.

Энэ хотод Политехник Санхүү эдийн засаг, ХАА, Анагаах ухааны зэрэг 8 дээд сургууль байдаг байна.

Тэрчлэн Эрхүү бол урт өргөн гудамж, өндөр өндөр барилга, цэлгэр сайхан талбай бүхий гээс гадна усаа 20 метрт цацруулах усан оргилуур, анхилам цэцгийн мандлууд бүхий үзэсгэлэнт сайхан хот юм.

Эдгээр хотуудаас цааш ер нь Москва ортол зөвхөн замд 40 гаруй хот тосгон таарaлдаж байдгийн дотроос Новосибирск, Омск бол ЗХУ—ын бага биш хотууд юм. Энэ хотуудад хэдэн мянган хүн сууж бас олон үйлдвэр сургууль, соёлын газрууд ажиллаж байдаг. Дэлхийд алдартай Енисей мөрөн Новосибирск хотын дундуур урсах ба мөн Омск хотын дундуур Иртыш мөрөн алгуурхан мяралзах бөгөөд тэрхүү их мөрнүүдээр гоёмсог сайхан усан онгоцнууд наашцааш зорчин явах нь үнэхээр бахдалтай харагддаг юм. Ер нь ЗХУ—ын уудам өргөн нутгийн хаана ч тэр хүн нийгмийн сайн сайхны оргил коммунизмын үр, хөгжлийн цэцгийн арвин их ургац жигдэрч байгааг нүдээр үзсэн эгэл монгол хүн надад хичнээн сэтгэл баян байсныг өгүүлж баршгүй билээ. Ялангуяа ЗХУ-ын зүрх болсон Москвагийн шөнийн тэнгэр доор их хотын эргэн тойрныг ажихад саран гийж одон түгсэн шөнийн тэнгэрийн сүр дарагдан оддын доор одод болон харагдаж сэтгэлийн дотор мянган баясал түмэн гайхамшигийг төрүүлдэг билээ.

Б.Цэрэндаш
1966 оны 6—р сар

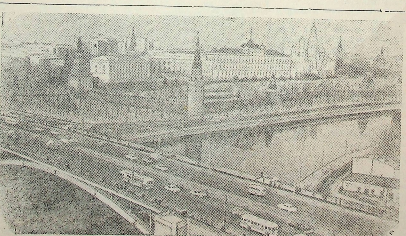

Зураг дээр: ЗХУ-ын нийслэл Москва хотын дундуур урсдаг үзэсгэлэнт сайхан Москва гол мяралзан урсаж бас түүний дээгүүр тавьсан аврага том чулуун гүүр харагдаж байна. Голын цаад талд Москвагийн Кремлийн хагас үзэгдэж байна. Тэр дунд байдаг 3 давхар байшин бол В.И. Ленини музей.

Тэнд В.И.Ленини бүхэл бүтэн амьдралыг харуулсан байдаг. Уг музей 20 гаруй танхим бүхий 10 мянга гаруй үзмэртэй. Музейд Ленини ажиллаж амьдарч байсан байр, ажлын ба хувийн хэрэглэл нь, унаж байсан машин зэрэг бүх л зүйл нь бүрэн тавигдсан байдаг юм. Тэрч байтугай уул музейд улс орон даяар уй гашуу тарьсан хорлогч этгээдийн өчүүхэн металл хүртэл байдаг. Ер нь Кремльдэх В.И Ленини мавзолейг үзээд дараа нь уул музейгээр ороход В.И.Ленин яг л амьд бас тэр цуут их ажлаа хийж, суут үгээ хэлж байгаа шиг санагддаг. Үнэндээ ч Ленини сургаал ялж үзэл санаа нь биелж байгаа болохоор Ленин мөнх байгаа хэрэг мөн.

Аймаг даяар өрнөж байгаа өндөр бүтээлийн ажилд Зуунмод хотын албан үйлдвэр, аж ахуй, үйлчилгээ соёлын байгууллагын ажилтан ажилчид бүтээлч хөдөлмөрөө өрнүүлэн бахдам сайхан амжилт гаргаж байна.

Аймгийн Харилцаа холбооны хэсэг ажилчид 7 дугаар сарын 23—31-нийг дуустал хотын Худалдааны ангийн ногооны зоорь дээр ажиллах хугацаандаа 37 куб метр газар шорооны ажил хийсний дотор холбоочин Цэрэнжав, Гаяабазар, Тамаар, Равжир нарын олон хүн онц идэвх гарган ажиллаж бусдаасаа давуу амжилт гаргалаа.

И.Ням—Осор